

С Т А Н О В И Щ Е

за научната продукция на доц. д-р Мария Костадинова Георгиева във връзка с обявения конкурс за професор по 05.04.11 Общо и сравнително езикознание (социолингвистика с английски език) в ДВ бр. 21 от 15.03.2011.

Документацията на единствената участничка в конкурса доц. д-р Мария Георгиева е в изправност и съответства напълно на изискванията на ЗНСЗ.

Още в началото искам да подчертая, че в случая се обсъжда кандидатурата на добре известен в научните среди и авторитетен специалист по английски език и общо езикознание (с основен акцент социолингвистика). По мое мнение случаят е абсолютно безспорен и именно това ще се постарая да докажа в по-нататъшното изложение.

Обикновено в конкурсите се обсъжда продукцията, създадена след предишна процедура (хабилитация или защита), но тъй като всичко написано от даден автор очертава облика му като бъдещ професор, ще спомена, че и списъкът на публикациите на доц. Георгиева до 1995 г. внушава респект. Освен докторската дисертация тя има монография, посветена на учтивостта в българския английски междинен език и книга *Английски език за деца*. През този период е написала и учебник по английски език за българи, 15 рецензии, 22 статии и студии из областта на приложната лингвистика, методиката на чуждоезиковото обучение, социолингвистиката и теоретичното езикознание; пак тогава се занимава с превод на английски научни текстове, изнася 23 доклада на научни конференции, публикува 4 научни съобщения и т.н. Научните занимания на доц. Георгиева се отличават от една страна с удивителна тематична последователност и вътрешна обвързаност, а, от друга, с постоянно обновяване на идеите и методите на изследване, което свидетелства за широкия ѝ лингвистичен кръгзор и за големия ѝ интерес към новостите в изследването и описанието на езика. Прави впечатление, че след хабилирането си като доцент, въпреки огромната си преподавателска натовареност (вж. приложената справка) и административна заетост (понастоящем ръководител на катедрата по англицистика и американистика), доц. Георгиева работи динамично, плодотворно и – позволявам си тази дума – неуморно. Тя пише монографията *Global English in Bulgarian Context*, 21 научни публикации по социолингвистика, приложна лингвистика и методика на преподаването на чужд език, 2 учебника за ВУЗ (единият в съавторство), участва самостоятелно, като ръководител на авторски колектив или като негов член в 8 учебника за началното и средното училище, утвърждава се като рецензент на издателства в чужбина, като редактор на 4 научни сборника, ръководи

колективи по създаване на учебни планове и програми към МОН, ръководи докторанти и участва с доклади в 23 научни форума у нас и в чужбина. М. Георгиева е автор с 27 библиографски цитирания и 41 индексирани публикации.

Това са сухите цифрови данни за изследователската и преподавателска дейност на доц. М. Георгиева. Зад тях се крият интересни и свежи мисли, ориентирани към практиката на преподаване на английски език от българи. М. Георгиева посвещава голямо внимание на разработката на специфични методики за чуждоезиковото обучение в детска възраст. Публикациите ѝ от тази тематична група особено ме заинтересуваха, тъй като отдавна се занимавам с детска реч (на роден и чужд език) и напълно споделям идеята, че при обучението на деца е от особена важност изграждането на умения за откриване на връзката между изучаваните езикови структури и различните модели на поведение и форми на комуникативно взаимодействие в реалния свят. Напълно споделям и виждането на кандидатката за самия учебен материал, предлаган от български автори – тя справедливо отбелязва, че той трябва да бъде различен от материала, предложен от естествени носители на езика, защото това води само до едно конформистко имитиране на чужди модели, които не винаги се приближават до социалния опит на българските деца.

Изключително интересни са разсъжденията на доц. Георгиева за билингвизма, защото те са обвързани с описанието на социо-прагматичната компетентност на българите, ползващи английски език в различни интеркултурни ситуации. Много ми допада осмислянето на сложното явление, наречено междинен език и подчиняващо се на специфични комуникативни стратегии. Някои формулировки на доц. Георгиева ме убеждават още веднъж в правотата на твърдението на Е.Бенвенист, че абсолютни билингви няма, но има виртуозни билингви, които говорят само това, което твърдо знаят, и никога не биват уличени в отклонения от нормата или узуса. Вероятно към създаването на такъв билингвизъм трябва да се стреми сериозното чуждоезиково обучение, а това е задача, която може да бъде решена само от високо квалифицирани специалисти. Към тези специалисти у нас, безспорно, принадлежи и доц. Георгиева, защото в нейната продукция, без тя подробно да се спира на този въпрос, недвусмислено проличава, че поставяните някога у нас задачи за усвояването на чуждия език като роден и за „мисленето на чужд език” са най-малкото наивни и научно необосновани.

Книгата си, посветена на мястото на английския език в българската езикова ситуация, авторката нарича скромно сборник, защото е изградена на основата на материал, публикуван в по-голямата си част. Но аз я приемам за монография, защото тя се отличава с тематично единство, с единство на лингвистичния код и с имплицитна връзка на доминантите в разглежданата проблематика. Освен това, използваният материал е

преработен, на места доста солидно и по начин, който прави всяка част и съставлящите я глави органично свързани компоненти на едно неделимо вече цяло. Заниманията на доц. Георгиева с английския език и неговото преподаване са не само сериозни, но и изключително актуални. Тази актуалност има своите субективни и обективни причини. Субективните са свързани със самата личност на кандидатката, която е търсещ изследовател с оригинално и самостоятелно мислене, много добре ориентиран в литературата и в лавинообразно нарастващото прагматизиране на езиковите описания с учебна цел. Обективните се крият в съвременните процеси на глобализация, при които ролята на английския език неимоверно нараства и в речевото общуване на този език се извършват непрекъснати промени. Констатираше известен консерватизъм в отношението на част от българите към необходимостта за владееене на английския език, авторката се сблъсква с редица сложности. Една от тях е отрицателното отношение към идеята за въвеждане на опростен вариант на изучавания език. Изводът на М. Георгиева, че този редуциран езиков стандарт няма място в българското училище, е напълно обоснован и отговаря на културните нагласи на българина. Тези разсъждения преминават на по-високо ниво, при което се стига до извода, че и на международни срещи успешната комуникация не зависи толкова от владееенето на някакъв стандартизиран език, колкото от правилното използване на комуникативните стратегии. Затова те са винаги в центъра на вниманието на кандидатката. Не по-малко важна и актуална е темата, свързана с интерференцията между родния и английския език и с така наречения псевдобилингвизъм на не дотам владеещите чуждия език. Това е тема, която се оформя като обратната страна на медала на темата, вълнуваща съвременните българисти: къде са границите на нужното и ненужното въвеждане на чуждоезиковата лексика, фразеология, а дори на места и фонетика и – най-важното! – доколко е управляем този процес? Занимавайки се с общуването в интеркултурна среда, г-жа Георгиева поставя на обсъждане специфичните умения, които изучаващите английски език трябва да придобият, за да се чувстват уверени в межкултурното общуване – едно общуване, при което наред с равнопоставеността с представителите на други култури да бъде гарантирана зоната на собствената им идентичност. Очертаната тук проблематика показва, че тя може да бъде разработвана само от автор, имащ, освен високата си лингвистична компетенция, задълбочени познания по културология, социология и психология, особено по психология на личността и специално по психология на груповата и индивидуална мотивация.

Заклучение:

Научното творчество на доц. д-р Мария Костадинова Георгиева е съдържателно и интересно. В него са третираны актуални проблеми на

съвременното езикознание и методиката на преподаването на чужд език. Разработката на проблематиката преминава през няколко строго прецизирани филтъра, въвеждащи социолингвистични, стилистични, етнокултурни, прагматични и функционални измерения. Обсъжда се кандидатурата на един задълбочен, осведомен, оригинално мислещ автор, отдавна завоювал висок авторитет у нас и в чужбина и отдавна заслужил да му бъде присъдена академичната длъжност ПРОФЕСОР.

Казаното дотук ми дава основание да се обърна към членовете на почитаемото Жури с молба да подкрепи обсъжданата кандидатура с положителен вот.

София, 11.07.2011.

Подпис: 

(Проф., д.ф.н. Стефана Петрова Димитрова)